

13. POMOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH ODRŮD HRUŠNÍ

Výběr vhodných odrůd pro extenzivní výsadby.

AMANLISKÁ

Původ a rozšíření: Pochází z Francie, nahodilý semenáč z konce 18. století. U nás byla značně rozšířená v 19. století pod názvy 'Amanlisova máslovka', 'Špekovka', 'Václavka', 'Vilémína', 'Zelenatka' a jinými.

Strom: Roste bujně a zdravě, vytváří vysokou, široce rozvětvenou, klenutou korunu s větvemi nápadně obloukovitě převýslými. Ve školce roste křivě. Plodí brzy, velice hojně, pravidelně. Pěstuje se jako polokmen a vysokokmen na semenáči či jako zákrsek na kdouloni, s kterou dobře srůstá. Hodí se do domácích zahrad a sadů.

Plody: Středně velké, baňaté až tupě kuželovité, vyrovnané. Velký a otevřený kalich sedí v mělké zhrbolené jamce, na šikmém temeni plodu. Stopka je středně dlouhá, tenká, vyrůstá z malé, mělké jamky. Slupka je hladká, i ve zralosti zelenavá, místy a zvláště u kalicha rzivá, jemně a hustě tečkovaná, na sluneční straně může být mírně zarudlá. Dužnina je bělavě nazelenalá, velmi šťavnatá, máslovitá, chuti sladké, kořenité, osobité, velmi dobré.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, ke strupovitosti je poměrně odolná. Nejlépe se daří v teplých polohách, mohou být otevřené, ovoce drží a nepadá. Roste dobře i v polohách vyšších a chladnějších, ale ovoce zde nedosahuje požadované kvality, dužnina kaménkovatí. Upřednostňuje půdy teplé a sušší, přiměřeně hluboké.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se začátkem září v tvrdém stavu, konzumně dozrává asi za týden, rychle přezrává, hnilí. Používá se v čerstvém stavu, na výrobu vína, destilátů, pro kuchyňské zpracování – kompoty, povidla.

AVRANŠSKÁ

Původ a rozšíření: Pochází z Francie, z konce 18. století. Odtud se rozšířila i do ostatních států. U nás rozšířena po celém území, nejvíce v dolním Polabí. Je často nazývána jako 'Dobrá Louisa'.

Strom: Roste bujně, tvoří pyramidální, pravidelnou, vysokou korunu. Pozdější růst je slabší. Vyžaduje prosvětlovací řez. Ve školce roste bujně, vytváří rovné přiměřeně silné kmeny. Plodí brzy, hojně a pravidelně. Hodí se pro kmenné tvary i pro zákrsky a ovocné stěny. Vysazuje se do domácích zahrad, polních sadů, na pastviny, k silnicím a cestám.

Plody: Střední až velké, kuželovitě zaoblené, protáhlého tvaru. Kalich je otevřený, velký, s ušty krátkými, rohovitými, sedí v mělké, široké kališní jamce. Stopka středně dlouhá, obloukovitě ohnutá, sedí na povrchu. Slupka je hladká, lesklá, rzivost se objevuje jen málokdy. Základní zelenožlutá barva je na sluneční straně překryta červeným líčkem s nápadnými hnědočervenými lenticelami. Dužnina je mírně nažloutlá, jemná, velice šťavnatá, máslovitá, chuti osobité, převážně sladké, mírně přitřpklé, velmi dobré.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, v nevhodných podmínkách trpí strupovitostí. Roste dobře v teplých, ale i chladnějších polohách, patří k velmi přizpůsobivým odrůdám. Na půdu je středně náročná, vyžaduje hlubší, propustné, humózní, dostatečně vlhké půdy.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se od počátku září, nutno vystihnout správný termín. Konzumně dozrává koncem září, postupně až do konce října. Nelze dlouho skladovat, je určena k rychlé spotřebě. Hodí se pro přímý konzum i pro zpracování na kompoty.

BOSCOVA LAHVICE

Původ a rozšíření: Původ není zcela jistý, buď pochází z Francie nebo z Belgie, objevena v roce 1826. Rychle se rozšířila do celého světa, představuje dodnes jednu z nejvýznamnějších tržních odrůd. V Čechách je velmi často označována jako 'Alexandrovka', 'Velká koruna' či 'Velká Kaisekrona', na Moravě jí říkali 'Džbáňky' či 'Melounky'.

Strom: Roste středně bujně, vytváří vysokou jehlancovitou korunu. Ve školce roste přiměřeně, ale křivě, s kdouloní má špatnou afinitu. V pozdějším věku se doporučuje mírné zmlazování. Plodí středně brzy, hojně, pravidelně. Pěstuje se ve všech tvarech, na kdouloní s mezištěpováním na 'Hardyho'. Vysazuje se do domácích zahrad a polních sadů, hodí se výborně k osázení silnic a polních cest.

Plody: Velké, lahvicovitého nebo hruškovitého tvaru, poněkud zhrbolené. Kalich je otevřený, malý, nachází se v malé, širší, zhrbolené jamce. Stopka je dlouhá, silná, dřevnatá, charakteristicky zahnutá, umístěná v nepatrné stopečné jamce. Slupka je jemná, matná, rží zdrsňelá. Základní barva je světle zelená, bývá úplně pokryta jemnou, šedou rží. Dužnina je bílé až jemně nažloutlé barvy, jemná, velmi šfavnatá, máslovitá, chuti sladké, prvotřídní. V celosvětovém měřítku jedna z nejchutnějších hrušek.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je malá, strupovitostí trpí středně. Náchylná na červivost. Prospívá v nižších a středních polohách. Vyžaduje teplá a chráněná místa. Pěstování ve vyšších polohách neskýtá požadovanou kvalitu ovoce, to bývá drobné, s nízkou jakostí dužniny. Půdu vyžaduje teplejší, hlinitou, dostatečně hlubokou. Nevhodné jsou půdy písčité, štěrkovité a výsušné.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v druhé polovině září, dozrává během tří týdnů a vydrží do poloviny listopadu, v chladárnách déle. Patří k nejlepším stolním odrůdám, hodí se i na kompotování.

CLAPPOVA

Původ a rozšíření: Pochází z USA, kde byla vyšlechtěna jako semenáč odrůdy Hájenka v 60. letech 19. století. Brzy se dostala do Evropy, kde se pěstovala zejména v Německu, odtud se rozšířila do českých zemí.

Strom: Roste ve školce velmi bujně, po vysazení středně bujně, šlahounovitě. Vytváří středně velké, vzcně rozkladité až převislé koruny. Vstupuje poněkud později do plodnosti, plodí však hojně a pravidelně. Výborně se hodí do domácích zahrad a polních sadů ve tvaru vysokokmene a polokmene, tvarem koruny se hodí i k pěstování podél silnic. Pro pěstování zákrsků na kdouloní nutno použít mezišlechtění, např. odrůdou Hardyho.

Plody: Prostřední až velké, baňatě kuželovitého tvaru, někdy mírně zhranatělé. Kalich je malý, pootevřený, ušty krátké, rohovitě, kališní jamka je docela nepatrná. Stopka je silná, mírně zakřivená, u plodu kroužkovitě zdužnatělá. Slupka je v plné zralosti žlutá, lesklá s charakteristickým kropenatě žíhaným líčkem. Ve stínu zůstávají plody bez líčka. Dužnina je žlutavě bílá, velmi šfavnatá, jemná, máslovitá, chuti navinule sladké, příjemně kořenité, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, strupovitostí trpí vzácně. Velice plastická odrůda, skromná v nárocích na polohu a půdu. Velice dobře se hodí i do vyšších poloh, daří se i v lehčích půdách, v půdách těžších jsou plody méně sladké. Plody ponechané dlouho na stromě bývají silně napadány vosami a podléhají monilióze.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v polovině srpna, za zelena, v tvrdém stavu. Do dvou týdnů vybarví, změkne a dozrává k jídlu. Lze dobře skladovat v chladírnách, upotřebení nachází v čerstvém stavu, je však výborná i na kompotování.

DĚKANKA ZIMNÍ

Původ a rozšíření: Belgie, nalezena asi na počátku 19. století v klášterní zahradě v Lovani. U nás byla kdysi značně rozšířená a oblíbená, postupně mizí. Byla označována jako 'Kamenice' nebo 'Tvrdka'.

Strom: Roste středně bujně až slaběji, vytváří menší, široce jehlancovitou korunu. Plodí brzy, hojně a pravidelně. Hodí se pro pěstování na nižších tvarech, nejlépe jako zákrsek nebo palmeta. Na kdouloni rychle stárne. Vysazuje se do domácích zahrad a zahrádek.

Plody: Střední a velké, vejčitého, válcovitého, kuželovitého, dosti nepravidelného tvaru. Kalich je polootevřený, rohovitý, v hluboké, zhrbolené jamce. Stopka je krátká, silná, dužnatá, umístěna v malé, hluboké, zhrbolené stopečné jamce. Slupka je silná, nelesklá, drsná. Základní zelená barva je na sluneční straně mírně zarudlá. Po celém plodu jsou hustě rozptýleny rzivé hnědé lenticely, u kalicha a stopky se nachází souvislá rez. Dužnina je žlutobílá, jemná, dost tuhá, šfavnatá, máslovitá, sladké chuti a muškátové vůně.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, je silně náchylná na strupovitost. Velmi náročná odrůda na polohu i půdu. Dobré výsledky lze očekávat pouze v poloze chráněné, teplé, ve vinorodých oblastech. Ve vyšších polohách bývá zpravidla pro vývoj plodů krátká vegetační doba, plody nedozrávají a vadnou. Půdu vyžaduje bohatou, velmi teplou, hlubokou, hlinitou a propustnou, přiměřeně vlhkou. V suchých půdách zůstávají plody malé a nevyvinuté.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se koncem října, co nejpozději. Konzumně začíná dozrávat od ledna, postupně až do března. Patří k nejkvalitnějším zimním stolním odrůdám.

DIELOVA MÁSLOVKA

Původ a rozšíření: Belgie, nahodilý semenáč nalezený kolem roku 1800, odtud se rozšířila po celé Evropě. V druhé polovině 19. století patřila u nás k hlavním zimním odrůdám. Někdy je označována jako 'Císařská' nebo 'Poděbradská'.

Strom: Ve školce roste bujně, ale křivě. Na trvalém stanovišti roste zpočátku bujně, později středně bujně a vytváří vysoké, úzce pyramidální korunu. Plodí později, hojně a pravidelně. Vhodná pro pěstování na všech tvarech, dobře srůstá s kdouloní. Hodí se do velkých zahrad a do polních sadů, jako vysokokmen na semenáči nebo plánce i k silnicím.

Plody: Velké až velmi velké, baňaté až hruškovité, těžké. Kalich je malý, sevřený v mělké úzké kališní jamce. Stopka je polodlouhá, silná, zahnutá, vyčnívající z hlubší, úzké stopečné jamky. Slupka je tuhá a drsná, málo lesklá, světlezelená, ve zralosti žlutá, na sluneční straně jen vzácně nenápadně zardělá. Lenticely jsou velké, nápadné, světle rzivé. Dužnina je bílá, jemná, velmi šfavnatá, chuti sladké, kořenité, mírně přitřpklé. Z nevhodných stanovišť je chuť výrazně horší, až řepovitá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, trpí strupovitostí. Poměrně náročná odrůda, vhodná do teplejších a chráněných poloh. Půdu vyžaduje hlubokou, hlinitou, přiměřeně vlhkou a teplou, nevhodné jsou půdy lehké, písčité a suché. Dobrá agrotechnika je podmínkou dosažení kvalitní sklizně.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se počátkem října, trpí opadem plodů. Konzumně dozrává v listopadu a prosinci, vydrží do ledna. Lze skladovat v chladírnách až 5 měsíců. Je to raně zimní stolní odrůda, tvarem vhodná i na kompotování.

DROUARDOVA

Původ a rozšíření: Původem z Francie, nahodilý semenáč, množil ji a rozšiřoval školkař Leroy z Angersu. Poprvé byla popsána v roce 1886, k nám se dostala asi na přelomu století, nedoznala však širšího rozšíření.

Strom: Roste středně bujně až slaběji, vytváří malé, tupě jehlancovité koruny. Plodí brzy, hojně, pravidelně. Hodí se na menší tvary jako zákrssek a palmeta. Je možné pěstovat i v kmenném tvaru. Hodí se do domácích zahrad a zahrádek.

Plody: Velké, nepravidelně zvonovité až baňaté, povrch je hladký, jen výjimečně zhrbolený. Kalich je střední, otevřený, sedí ve středně hluboké jamce. Stopka je středně dlouhá, silná, zelená, vyrůstá z hlubší zhrbolené jamky. Slupka je tlustá, kožovitá, matně lesklá, barvy ve zralosti slámově žluté, jen vzácně se objevuje sotva znatelné líčko. Hojně rzivé lenticely místy splývají v souvislou rez. Dužnina je bílá, jemná, máslovitá, šfavnatá, z chladnějších stanovišť špekovitá. Chuť je nasládlé navinulá, kořenitá, velmi dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je malá, vůči chorobám a škůdcům poměrně velká. Náročná odrůda, s úspěchem se dá pěstovat jen v teplých oblastech, ve vyšších polohách na slunných, proti větru chráněných, jihozápadních svazích. Vyžaduje hluboké, hlinité, humózní půdy. Nesnáší půdy studené a mokré, ani příliš vysychavé.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se od poloviny října, co nejpozději, aby nabyla potřebné kvality. Dozrává nestejně, od listopadu až do konce ledna, někdy vydrží až do března. Je to kvalitní zimní odrůda, vhodná pro přímý konzum, na zpracování se nehodí.

HARDENPONTOVA

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, kde vznikla v polovině 18. století. Odtud se šířila do Francie, Německa až do českých zemí. Více byla známa pod jménem 'Korunní princ Ferdinand', nebo lidově 'Kamenice'.

Strom: V mládí roste bujně, později středně a vytváří vysokou jehlancovitou, hustou korunu. Plodí později, středně, střídavě. Může se pěstovat na jakémkoliv tvaru, vhodný do domácích zahrad a charakterem růstu i do stromořadí.

Plody: Velké, nápadně zhranatělé, baňatého až kdoulovitého tvaru, nejširší uprostřed. Kalich je malý, otevřený, úšty krátké, vztyčené, sedí v hluboké a zhrbolené kališní jamce. Stopka je krátká, silná, trčí z malé mělké jamky. Slupka je silná, matná, světle zelená, později žlutá s charakteristickými, hojně se vyskytujícími rzivými lenticelami. U některých plodů bývá na sluneční straně lehce zardělá. Dužnina je bělavá, jemná, máslovitá, chuti sladce navinulé, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Velice náročná odrůda, žádá nejlepší půdy a teplé polohy. V suchých a kamenitých půdách jsou plody malé a předčasně opadávají. V půdách těžkých a studených podléhá dužnina kaménčitosti a nedosáhne pravé chuti. Trpí silně strupovitostí.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se až v druhé polovině října, česat se musí opatrně, stopka se snadno láme. Dobře se transportuje. Dozrává v listopadu a vydrží do února. Je to především stolní odrůda.

HARDYHO (GELLERTOVA)

Původ a rozšíření: Pochází z Francie, byla vypěstována v roce 1830 a pojmenována na památku M. Hardyho, ředitele Lucemburské zahrady v Paříži. V Německu byla pojmenována jako 'Gellertova máslovka', u nás se jí říká např. 'Velká Isambartka', 'Šedivka'. Všeobecně rozšířená, nejvíce se pěstovala v Českém středohoří a Polabí.

Strom: Roste velmi bujně, vzpřímeně a zdravě. Ve školkách se používá jako kmenotvorná a k mezišlechtění na kdouloni, s kterou výborně srůstá. Vytváří vysokou, jehlancovitou korunu s charakteristickými oblouky větví. Plodí později, pak hojně a pravidelně. Hodí se na čtvrtkmeny, polokmeny a vysokokmeny do domácích zahrad a polních sadů, k silnicím a do alejí.

Plody: Velké, protáhle tupě kuželovité i tupě hranaté, směrem ke stopce často na stranu sražené. Kalich má malý, otevřený, sedí v malé, mělké, mírně zhrbolené jamce. Krátká a silná stopka vyrůstá z malé jamky. Slupka je šedozelená, skořicově rzivá, světle tečkovaná. Dužnina je bělavá, někdy i lehce zarůžovělá, šfavnatá, rozplývavá, chuti navinule sladké, kořenité, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je dobrá, ve vlhčích létech trpí strupovitostí. Daří se i ve vyšších chráněných polohách. Na půdu nenáročná, spokojí se i se sušší, dobré hrušňové půdy jí svědčí nejlépe.

Sklizení a upotřebení: Sklízí se od poloviny září, ovoce větrem padá. Lze uchovat pouze asi 2-3 týdny, v chladničce až 5 měsíců. Je to stolní odrůda, kterou lze dobře zpracovat na kompoty a sušit.

CHARNEUSKÁ

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, nahodilý semenáč z poloviny 18. století, nalezen u Charneu. Dnes je rozšířena ve všech státech, významným pěstováním hrušní. U nás se začala rozšiřovat ve druhé polovině minulého století, nejvíce se pěstuje v severních Čechách, hlavně na Turnovsku a v dolním Polabí. Lidově se nazývá 'Fíkovka'.

Strom: Roste středně bujně, v mládí šlahounovitě. Vytváří úzce jehlancovitou, později mírně rozložitou, řídkou větvenou korunu s charakteristicky ohnutými letorosty. Plodí středně brzy, hojně, střídavě. Pěstuje se jako vysokokmen, polokmen i v nižších tvarech. Hodí se do domácích zahrad, polních sadů, též do silničních stromořadí a podél polních cest.

Plody: Středně velké až velké, pravidelného hruškovitého tvaru, ke stopce mírně zúžené. Povrch je mírně zhrbolený, u kalicha až zhranatělý. Kalich je poměrně malý, otevřený, ušty dlouhé, rohovité, nachází se v mělké, zhrbolené kališní jamce. Stopka je dlouhá, slabá, mírně zahnutá, sedí v mělké stopečné jamce s dužnatým svalcem. Slupka je hladká, matně lesklá, barvy světle zelené s hojnými rzivými lenticelami. Na sluneční straně se někdy vytvoří slabé načervenalé líčko. Dužnina je nažloutlá, jemná, šfavnatá, máslovitá, lehce rozplývavá. Chuť je sladká, příjemně navinulá, kořenitá, velmi dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je v mládí malá, později střední, na nevhodných stanovištích může být napadána strupovitostí. Vyžaduje polohu teplou, chráněnou vůči chladným, nárazovým větrům. Daří se dobře i ve vyšších polohách na svazích orientovaných k jihu či jihozápadu. Na nechráněných, nevhodných místech snadno namrzá. Může se pěstovat v chudších i sušších půdách, musí však být vždy propustné. Nejlépe se daří na půdách hlubokých, mírně vlhkých, dostatečně výživných a záhřevných.

Sklizení a upotřebení: Sklízí se v polovině září, když jsou plody dobře vyvinuté, ale dosud tvrdé. K jídlu dozrává asi za 2 týdny. V chladničce lze skladovat v tvrdém stavu až 6 měsíců. Je to výborná stolní odrůda, velice vhodná i na zpracování, zvláště na kompoty a na sušení.

KOLMARSKÁ ZLATÁ

Původ a rozšíření: Stará belgická odrůda z poloviny 18. století, u nás známá pod lidovými názvy 'Panovnice', 'Kolmarka' (na Moravě) a 'Vladyka' (v Čechách).

Strom: Roste slaběji, vytváří středně velkou, řídkou, mírně převislou korunu. Nevyžaduje přílišný řez. Plodí velmi brzy, často již ve školce, ob rok velmi hojně, málokdy úplně vynechá. Hodí se jak na kmenné tvary, tak na zákrsky a přísně vedené tvary.

Plody: Středně velké, hruškovité tvaru, ke stopce výrazně zúžené. Kalich je malý, otevřený, umístěn v mělké a úzké jamce. Stopka je krátká, silná, na stranu přihnutá dužnatým svalcem. Slupka je silná, drsná, žlutozelená, pokrytá síťovanou rzivostí, zvláště v okolí kalicha. Ke slunci obrácená strana je zlatožlutá s načervenalým nádechem. Dužnina je bílá, máslovitá, jemně zrnitá, chuť nakysle sladká, příjemně kořenitá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je dobrá, doporučuje se ji však pěstovat v teplejších oblastech nebo na jižních chráněných svazích. Půdu vyžaduje záhřevnou, humózní, hlubokou. V půdě suché a na živiny chudé krní.

Sklizení a upotřebení: Sklízí se koncem září až začátkem října, dozrává v prosinci a vydrží do března. Nevadné, nehnije a dlouho si udržuje vnitřní kvalitu plodu. Cenná stolní odrůda.

KONGRESOVKA

Původ a rozšíření: Pochází z Francie, vyšlechtil ji ovocnář Morel v Lyonu ve druhé polovině 19. století. K nám se dostala velice brzy, již koncem 70. let 19. století a vlivem módní vlny se rychle rozšířila.

Strom: Roste zpočátku bujně, později středně bujně, vzpřímeně. Vytváří široce jehlancovité, rozložitě koruny střední velikosti. Plodí brzy, hojně, téměř pravidelně. Hodí se do domácích zahrad jako zákrsek a na vyšších tvarech do polních sadů. Do stromořadí se nedoporučuje.

Plody: Velmi velké, nepravidelné, velice variabilní plody jsou charakteristicky hrbolaté, baňaté až tupě homolovité. Kalich je malý, otevřený, sedí v hlubší, výrazně zhrbolené jamce. Stopka je krátká a silná, ke straně přihnutá, vtlačena v malé jamce. Slupka je pevná, mírně lesklá, žlutá, červeně žíhaná, pokrytá jemnými, rzivými lenticelami. V okolí kalicha a stopky se objevuje souvislejší rzivost. Dužnina je žlutavě bílá, celkem jemná, velmi šťavnatá. Chuť je navinule sladká, mírně kořenitá, kolísavá podle stanoviště.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je zpočátku malá, stromky mohou ve školce namrznout. Na stanovišti je mrazuodolnost střední až dobrá. Ve vlhkých létech trpí strupovitostí a moniliózou. Strom není na polohu a půdu náročný, ale plody ano. Nejlépe roste v přiměřeně vlhkých půdách, v suchu rodí malé ovoce, v studených půdách mívají plody až řepovitou chuť. Vyžaduje polohy chráněné před větry.

Sklizení a upotřebení: Sklízí se postupně v první polovině září, zraje nestejně. Podtržené plody jsou méně dobré, opožděně sklizené ztrácí na šťavnatosti. Dozrává postupně a vydrží asi do poloviny října. Upotřebení nalézá jako stolní ovoce, hodí se i na sušení.

KOPOREČKA

Původ a rozšíření: Naše původní česká odrůda, nalezena jako nahodilý semenáč u obce Koporeč na Mostecku. Šířila se pod názvy 'Koprčka', 'Kobrčka', 'Hruška knížete Schwarzenberga', 'Máslovka Sternbergova', 'Postoloprčka'. Dostala se až do Belgie, kde si ji pomologové přivlastnili. U nás se pěstovala zejména v dolním Polabí, jinde v Čechách a na Moravě méně.

Strom: Roste velmi bujně, vzpřímeně a vytváří mohutnou, později rozložitou, mírně převislou, hustou korunu. Vyžaduje průklest. Plodí později, hojně a celkem pravidelně, na delším dřevě.

Pěstuje se jako vysokokmen či polokmen na semenáči, je vhodná do domácích a polních sadů, výborně se hodí do stromořadí k silnicím.

Plody: Střední, vejčitého tvaru. Kalich je větší, otevřený, sedí v nepatrné mělké jamce. Stopka je krátká a vyrůstá z malé jamky. Slupka je hladká, světle zelená, hustě poseta rzivými lenticelami, bez líčka. Šťavnatá, máslovitá dužnina má sladkou muškátovou chuť a je celkově velmi dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je velmi dobrá. Je silně náchylná k strupovitosti, což byl hlavní důvod úpadku jejího pěstování. Nesnáší drsné polohy, daří se v půdách hlubokých a hlinitých, ne vlhkých a studených.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v polovině října i později. Konzumně dozrává v polovině listopadu, postupně po celé zimní období. Vydrží až do března, v chladírně lze skladovat až 6 měsíců. Bývala to kdysi vyhledávaná a známá vývozní hruška. Upotřebení nachází jak v čerstvém stavu, tak zpracovaná na kompoty.

KOZAČKA ŠTUTTGARTSKÁ

Původ a rozšíření: Nahodilý semenáč, kterého podle pověsti našel pastýř koz na počátku 19. století v blízkosti Stuttgartu v Německu. U nás byla dříve hodně rozšířená, známá pod názvy 'Kozačka' či 'Pastevnice'.

Strom: Roste bujně až středně bujně, vzpřímeně, vytváří velkou, jehlancovitou, pravidelnou, velmi pěknou korunu. Dožívá vysokého věku. Plodí středně brzy, hojně a pravidelně. Pěstuje se jako vysokokmen nebo polokmen, hodí se zvláště do domácích zahrad. Svým růstem se velmi dobře hodí do stromořadí a alejí.

Plody: Malé, kuželovitě zaoblené, větší plody jsou pravidelně hruškovité. Kalich je otevřený, ušty dlouhé, sedí v mělké a široké jamce. Stopka je nestejně dlouhá, dužnatým svalcem stlačená ke straně. Slupka je žlutozelená, jemná a lesklá, na slunci hnědočervená. Kolem kalicha stopky se nachází jemná rez a po celém plodu velké množství jemných, světle šedých lenticel. Dužnina je nažloutlá, pod slupkou nápadně zelená, poněkud zrnitá, šťavnatá, máslovitá. Chuť je sladká, jemně kořenitá, velmi dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je velmi dobrá, chorobami ani škůdci netrpí. Vyžaduje teplé a chráněné polohy a záhřevné, hluboké půdy. V horších podmínkách nedosahuje dobré jakosti.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v tvrdém stavu asi 10 dní před uzráním, to je kolem 20. srpna. Nelze dlouho skladovat, brzy hnilí a ztrácí chuť. Plody jsou velmi dobré k jídlu, též ke zpracování na kompoty a na sušení.

KŘIVICE

Původ a rozšíření: Pochází z Francie z konce 19. století. Rozšířila se do řady států. Rovněž i u nás byla hojně pěstována, často pod označením 'Křivule' nebo 'Fajfka'.

Strom: V mládí roste bujně, později středně bujně, vytváří nápadně úzkou, sloupovitou korunu. Plodí velmi brzy, hojně a pravidelně. Pěstuje se v jakémkoliv tvaru, nejlépe vyhovuje tvar polokmene. Hodí se do velkých domácích zahrad a polních sadů.

Plody: velké, až velmi velké, vysoké, ke stopce nápadně okurkovitě zahnuté. Kalich je otevřený, rohovitý, nachází se v mělké úzké kališní jamce. Stopka je krátká, silná trčí z plodu, silně ke straně stlačená masitým svalcem. Slupka je hladká, matně lesklá, žlutá, na sluneční straně bronzově červená, hojně hnědě tečkovaná. Některé plody jsou pokryty rzivostí. Dužnina je téměř bílá, velmi šťavnatá, mírně nažloutlá, sladké chuti, s jemnou kořenitostí.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední. Prospívá lépe v poloze teplejší, ale může být pěstována i ve vyšších oblastech. Hodí se míst chráněných vůči nárazovým větrům, jinak dochází snadno k opadu plodů. Půdy žádá hlubší, teplé, úrodné, dostatečně zásobené vláhou. Na chudých, suchých půdách se nedosáhne potřebné kvality.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se ve druhé polovině září, konzumně dozrává v listopadu a vydrží do prosince. Je vynikající stolní odrůdou, výborně se hodí pro kompotování.

MADAME VERTÉ

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, nalezena pěstitelům Keverssem v St. Joosse-ten-Noode u Bruselu v roce 1810. K nám se dostala asi koncem 19. století, není však mnoho rozšířena.

Strom: Roste středně bujně, později mírně. Vytváří středně velkou, široce rozloženou, jehlancovitou, pravidelnou korunu. Plodí brzy, hojně, pravidelně. Nejvhodnější tvar je čtvrtkmen a zákřsek. Lze však pěstovat i jako vysokokmen a polokmen. Hodí se pro domácí sady a zahrádky, ne k silnicím.

Plody: Menší až střední, variabilní, baňatě kuželovité i hruškovité. Kalich je otevřený, poměrně velký, sedí v širší, mělké, mírně zhrbolené jamce. Stopka je středně dlouhá, na horním konci nápadně rozšířená. Slupka je drsná, dost tuhá, základní barvy zprvu zelené, později až oranžově žluté, celý povrch je překryt bronzově skořicovou rzí. Dužnina je žlutobílá, lehce narůžovělá, jemná, křehká a šfavnatá. Chuť je sladká, kořenitá, výborná.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je velmi vysoká, je náchylnější ke strupovitosti. Nenáročná na polohu a půdu, v horších podmínkách jsou však plody malé. Nejlépe prospívá v přiměřeně vlhkých a hlubokých půdách a v teplých nebo alespoň slunných a chráněných polohách. V horších podmínkách má sklon ke kaménčitosti dužniny.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se od poloviny října, dozrává v prosinci a vydrží do konce února. Nutno česat opatrně, protože stopka se snadno láme. Předčasně sklizená vadne. Je to především stolní odrůda, na kompoty se hodí méně, dužnina hnědne.

MAGDALENKA

Původ a rozšíření: Stará francouzská odrůda, pěstovaná již v roce 1628 v Orleansu. U nás značně rozšířená, nazývaná 'Citronka', 'Madlenka', 'Markytka', 'Zelinka', na Moravě 'Ranička' nebo 'Pražka'.

Strom: Roste bujně a zdravě ve školce i po výsadbě, vytváří mohutnou, nepravidelnou a řídkou korunu, celkem ne moc pěkného vzhledu. Plodí brzy po výsadbě, hojně a pravidelně. Hodí se jen pro kmenné tvary, do polních sadů a domácích zahrad. Pro širokou a nepravidelnou korunu se nehodí k silnicím a do alejí.

Plody: Střední až menší, vejčité i pravidelně hruškovité, tvarově málo vyrovnané. Kalich je velký, otevřený, sedí v malé a mělké, mírně zhrbolené jamce. Středně dlouhá stopka vyrůstá z mělké jamky, drží pevně na plodonoši. Slupka je při uzrání světle zelená, krycí barva se nevyskytuje. Dužnina je lehce nažloutlá, máslovitá, jemná, chuti sladké, navinulé, velmi dobré.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je v mládí malá, později dobrá. Žádá teplejší, chráněné polohy a teplé, výživné a hluboké půdy. Na nevhodných stanovištích trpí silně strupovitostí, dužnina je kaménčitá a nedosáhne požadované chuti.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se asi v polovině července v tvrdém stavu, konzumní zralosti dosáhne během pár dní po sklizni. Nelze dlouho skladovat. Využívá se jak pro čerstvý konzum jako jedna z prvních hrušek v roce, tak má všestranné využití pro zpracování - sušení, výrobu povidel, vína a destilátů.

MERODOVA

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie či Francie, z počátku 19. století. Byla hodně rozšířena ve Francii, Anglii i USA. Na přelomu 19. a 20. století se hojně pěstovala i u nás pod pojmenováním 'Filipka', 'Filipina', 'Merodka', 'Velká letní cverkle'.

Strom: Roste bujně až středně bujně, vytváří široce jehlancovitou korunu. Vyžaduje pravidelný průklest, dožívá se vysokého věku. Plodí brzy, neobyčejně vysoce a pravidelně. Patří k nejúrodnějším odrůdám. Může se pěstovat ve všech tvarech, dobře srůstá s kdouloní. Hodí se do domácích zahrad a charakterem růstu i do alejí a silničních stromořadí.

Plody: Velké, tupě kuželovité nebo obdélně kulovité, celkem pravidelné. Kalich je malý, otevřený, ušty krátké, sedí v pravidelné, miskovité jamce. Krátká a silná stopka je v nepatrné jamce většinou ze strany vrostlá. Slupka je silná, mdle lesklá, zelenožlutá, na sluneční straně načervenalá. Po celém povrchu jsou hustě roztroušeny hnědé lenticely. V okolí kalicha a stopky se často vyskytuje rzivost. Dužnina je smetanově bílá, poněkud hrubší a tužší, šfavnatá. Chuť je kolísavá, navinule sladká, dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, strupovitostí trpí méně. Nenáročná odrůda, roste dobře i ve vyšších, před větry chráněných polohách, prospívá spíše v sušší půdě, ve vlhkých a vápenitých půdách trpí chlorózou.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v tvrdém stavu asi kolem 10. září, když slupka nepatrně zesvětlá. Konzumně dozrává koncem září až začátkem října, dá se uchovat asi dva týdny. Používá se zejména jako stolní ovoce, ale je velice vhodná na kompotování a vaření povidel.

NAGEVICOVA

Původ a rozšíření: Velmi stará odrůda, pravděpodobně z Francie či Itálie, známá již v 16. století. K nám byla dovezena pravděpodobně z Francie. Rozšířena je zvláště na Českomoravské vysočině, nazývá se též 'Piksálka', 'Blanketa' nebo 'Žlutnička'.

Strom: Roste dost bujně a vytváří velkou, hustou, poněkud nepravidelnou, jehlancovitou korunu. Plodí velmi hojně a pravidelně, ve shlucích. Hodí se na všechny tvary, zejména jako polokmen do domácích sadů a jako vysokokmen do stromořadí a polních sadů.

Plody: Malé, hruškovité, ke stopce nápadně zúžené. Některé plody jsou lahvicovité, u stopky a kalichu mírně zhrbolené. Kalich je malý, přisedlý, otevřený, ušty krátké, rohovité. Dlouhá a silná stopka je často připojena k plodu zdužnatělými prstenci, drží dobře na plodonoši. Slupka je tuhá a hladká, světle zelená, při dozrání žlutá a mírně mastná. V okolí stopky a kalicha se někdy vyskytuje slabá rzivost, po celém plodu jsou roztroušeny nenápadné bělavé tečky. Dužnina je nažloutlá, tuhá, zrnitá, šfavnatá, chuti velmi sladké, výrazně muškátově kořenité.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je značná, jde o plastickou odrůdu, která roste výborně ve vyšších i drsnějších polohách. Na půdu není rovněž příliš náročná, v půdách suchých a chudých na živiny však trpí kaménčitostí jádřince.

Sklizeň a upotřebení: Zraje na přelomu července a srpna, sklízí se alespoň týden před úplným dozráním. Musí se rychle spotřebovat, brzy hniličí. Výborná hruška pro konzervářské zpracování a na sušení.

NAPOLEONOVA

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, kde byla vypěstována zahradníkem Liartem v Monsu kolem roku 1800. Odtud se šířila do řady zemí, také u nás se pěstovala ve velkém měřítku.

Strom: V mládí roste bujně, v pozdějším období s přibývajícím úrodností a stářím růst ustává. Vytváří vysokou korunu, která se později otevírá a rozkládá. Ve školce roste dobře, tvoří rovný kmen. Plodí brzy, velmi hojně, pravidelně. Pěstuje se v téměř každém tvaru, jako vysokokmen, polokmen i zákrsek. Vysazuje se do domácích zahrad, polních sadů.

Plody: Středně velké, zvonkovité, pravidelné, tvarově vyrovnané. Kalich je uzavřený, malý, kališní jamka mělká, úzká, zhranatělá. Stopka je krátká, silná, nachází se v mělké stopečné jamce. Slupka je jemná, hladká, velmi lesklá, zelenožlutá, na slunečné straně tmavě i světlehnědě tečkovaná. Dužnina je bílá, velmi jemná, šfavnatá, máslovitá, chuti sladké, jemně navinulé, kořenité, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je malá a je silně náchylná k strupovitosti. Velmi náročná odrůda. Vyžaduje teplou a chráněnou polohu, vhodné jsou jihozápadní a západní svahy. Půdu vyžaduje úrodnou, hlubokou, přiměřeně vlhkou, spíše lehčí.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v polovině října, nepadá. Dozrává postupně od konce října do konce listopadu, vydrží do prosince. Plody jsou citlivé k otlačení. Je to výborná stolní odrůda.

NELISOVA ZIMNÍ

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, v roce 1815 ji vypěstoval J.C. Nelis z Mechellen. Pěstovala se po celém světě, včetně USA, Jižní Afriky, Austrálie a Nového Zélandu. U nás pěstována hojně na Jaroměřicku již v 50. letech 19. století.

Strom: Roste slabě, šlahounovitě a vytváří menší, nepravidelně kulovitou korunu, s převislými větvemi. Vyžaduje pravidelný prosvětlovací řez. Plodí brzy, hojně, celkem pravidelně, na delším dřevě. Pěstovala se v kmenném tvaru, hodí se však lépe na palmety a zákrsky. Vhodná odrůda zejména do zahrádek.

Plody: Malé až střední, baňaté až hruškovité, ke stopce zúžené. Povrch plodu bývá často nerovný. Kalich je malý, otevřený, ušty rohovité, nachází se v mělké jamce kališní. Stopka je střední délky, zahnutá, slabší. Slupka je silná, od rzivosti velmi drsná, barvy zelené, ve zralosti žlutozelené, většinou překryta nápadnou rzivostí. Dužnina je nažloutlá, jemná, šfavnatá, chuti sladce navinulé, příjemně kořenité, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Nenáročná odrůda, pro svou mrazuodolnost velmi vhodná do vyšších, i otevřených poloh. Strupovitostí netrpí. Nejlépe prospívá v půdě hlinité, propustné, dostatečně hluboké.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se koncem října, předčasně nepadá, naopak podtržena vadne. Dozrává postupně od prosince až do února. V chladničce lze skladovat až 6 měsíců. Je to výborná stolní odrůda, menší plody s jemnou dužninou se nehodí pro zpracování.

PAŘÍŽANKA

Původ a rozšíření: Pochází z Francie, kde byla vypěstována zahradníkem Fourcinem v Dreux. Rychle se rozšířila v celé západní a střední Evropě, u nás se pěstovala na Jaroměřicku již kolem roku 1900. Říká se jí též 'Pařížská' nebo 'Pařížský miláček'.

Strom: Ve školce roste zdravě a bujně, po výsadbě na trvalé stanoviště středně bujně, vytváří nízkou, jehlancovitou korunu. Plodí brzy, hojně a pravidelně. Hodí se pro pěstování na všech tvarech. Jako vysokokmen a polokmen se pěstuje v zahradách a polních sadech.

Plody: Střední až velké, podlouhlé až baňaté. Kalich je velký, otevřený, sedí téměř na povrchu plodu. Stopka je středně dlouhá, zakřivená, do plodu v nepatrné jamce vtlačena. Slupka je tuhá až kožovitá, matná, hojně tečkovaná, zelená, kolem kalicha stopky většinou silněji rzivá.

Rzivost se objevuje víceméně nepravidelně po celém povrchu plodu. Dužnina je nažloutlá, pod slupkou nazelenalá, rozplývavá, šfavnatá. Chuť je sladká, lehce navinulá a kořenitá, z dobrých poloh výborná.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je velká, strupovitostí trpí slabě. Strom není na polohu náročný, ale plody ano. Plody dosahují požadované kvality pouze v teplejších oblastech a v kvalitních hrušňových půdách. Díky vysoké mrazuodolnosti se však odrůda hojně pěstuje i ve vyšších polohách. Je náchylnější na moniliózu.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se koncem října až začátkem listopadu, plody nepadají. Dozrávají od prosince a vydrží až do února. Plody jsou odolné vůči otlakům a hnědnutí. V chladárnách se dají skladovat až 6 měsíců. Hodí se k přímému konzumu jako stolní odrůda, na kompotování a mražení.

PASTORNICE

Původ a rozšíření: Francie, nalezena farářem Leroyem v lese nedaleko Clionu. Začátkem 19. století se rozšířila do ovocnářsky významných zemí téměř po celé Evropě. U nás bývá často označována jako 'Dlouhá zelená', 'Pastorka' nebo 'Farářka'.

Strom: Roste velmi bujně a vytváří krásnou, vysokou, široce jehlancovitou korunu, která je poměrně řídká, nevyžaduje zmlazování. Ve školce roste velmi dobře, kmeny bývají silné, rovné. Plodí středně brzy, hojně, pravidelně. Pěstuje se ve všech tvarech, dobře srůstá s kdouloní. Vysazuje se do velkých zahrad, polních sadů, hodí se k osázení mezí a do silničních stromořadí.

Plody: Velké až velmi velké, podlouhlého až lahvicovitého tvaru. Kalich je velký otevřený s ušty nápadně velkými, sedí v mělké jamce. Stopka je dlouhá, silně zahnutá, sražená dužnatým výrůstkem k jedné straně, charakteristicky zahnutá na opačnou stranu, než je tvar plodu. Slupka je hrubší, tuhá, nelesklá, s charakteristickým podélným švem od kalicha ke stopce. Barva je světlezelená, na sluneční straně mají plody načervenalý nádech. Dužnina je nažloutlá, hutná, šfavnatá, chuti sladké, lehce navinulé, bez kořenitosti. Z vyšších poloh je kvalita dužniny poměrně nízká.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je dost malá, ke strupovitosti je mírně náchylná. Náročná odrůda, pro dobrý vývin plodů potřebuje teplé a chráněné polohy a hluboké, záhřevné, hlinité půdy. Strom sice dobře roste i ve vyšších polohách, ovšem požadované kvality ovoce zde nedosáhne.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v první polovině října, podtržena vadne. Konzumně dozrává velmi nesterjné, většinou v listopadu, lze ji mnohdy uchovat i do března. Ovoce je vhodné jak pro přímý konzum, tak pro kuchyňské zpracování.

PSTRUŽKA

Původ a rozšíření: Původ není přesně znám, pravděpodobně pochází ze Saska. K nám se dostala počátkem 19. století a byla známa pod jmény 'Kropenatka', 'Pstruhovka', 'Pstružnice'.

Strom: Roste bujně, vzpřímeně. Vytváří středně velkou, jehlancovitou korunu s řídkými větvemi. Stárne pomalu. Plodí brzy, hojně a pravidelně. Pěstuje se jako vysokokmen a polokmen v domácích zahradách a sadech.

Plody: Střední, měnlivého tvaru, hruškovité i kulovité. Kalich je malý a otevřený s rohovitými ušty, sedí v malé mělké jamce. Stopka je krátká, ke straně přihnuta. Slupka je tenká a lesklá, ve zralosti žlutozelená, s nápadně hustě tečkovaným červeným líčkem. Lenticely jsou

červeně vroubené. Plody tvarem a vybarvením připomínají odrůdu Avranšská. Dužnina je bílá, jemná, velmi šfavnatá, chuti sladké, příjemně kořenité, dobré.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je střední, odrůdě se nejvíce daří v teplejších, sušších, otevřených polohách. Trpí silně strupovitostí. Půdy žádá hluboké, humózní, středně vlhké. V suchu málo plodí a ovoce je drobné.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se v 1. polovině října, dozrává postupně v listopadu a vydrží do ledna, nevadné. Hodí se k přímému konzumu a na kompotování.

SALISBURYHO

Původ a rozšíření: Pochází z Belgie, byla pravděpodobně získána jako Van Monsův semenáč v ovocné školce ve Fidélité u Bruselu kolem roku 1800. Jméno dostala po botanikovi Salisburym. Pěstuje se hojně v Německu i u nás, zvláště v méně příznivých oblastech jako náhrada za odrůdu Boscova lahvice, které se podobá. Říká se jí též 'Boscova ranná' nebo 'Malá koruna'.

Strom: Roste bujně a vzpřímeně, ve školce poněkud křivě. Vytváří vysoce jehlancovitou korunu s převislými větvemi. Plodí později, pravidelně a hojně. Výborně se hodí ve tvaru vysokokmenu a polokmenu k silnicím a do alejí, do polních sadů a zahrad.

Plody: Střední, hruškovitého tvaru i poněkud mírně baňaté, zhrbolené, podobné odrůdě Boscova lahvice, u stopky jsou však méně zúžené. Kalich je otevřený a sedí v úzké, zhrbolené jamce. Stopka je delší, rovná i prohnutá, do plodu často ze strany mírně vtlačena. Slupka je nelesklá, drsná, zelená, pokrytá četnými rzivými lenticelami, které zvláště v oblasti kalicha a stopky přecházejí v skořicovou rzivost. Dužnina je bílá, jemná, rozplývavá, chuti sladké, jemně kořenité, z horších půd natrpklé.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je dobrá, strupovitostí trpí slabě. Nenáročná odrůda, vhodná do horších půdně-klimatických podmínek jako náhrada za 'Boscovu lahvič'. Je velice vhodná do vyšších poloh, mohou být i otevřené, ovoce větrem nepadá. Daří se i v půdě sušší.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se ve druhé polovině září v tvrdém stavu. Konzumně dozrává asi za 10 dní, vydrží jen přibližně 3 týdny. Je to chutná podzimní stolní odrůda.

SOLNOHRADKA

Původ a rozšíření: Pochází ze Solnohradska z Rakouska. U nás byla velice rozšířena zejména na Moravě, pod názvy 'Salcburka', 'Cibulka', 'Fíkovka' a 'Červinka'.

Strom: Roste velmi bujně a vytváří vysokou, jehlancovitou, řídkou korunu, později rozloženou. Je velmi úrodná. Hodí se pro pěstování jen jako vysokokmen či polokmen do stromořadí a polních sadů.

Plody: Malé, cibulovitého nebo bergamotkovitého tvaru, vyrovnané. Kalich je otevřený s velkými ušty, sedí v mělké a široké kališní jamce. Krátká a silná stopka vyrůstá z malé jamky, někdy je stlačená masitým svalcem. Slupka je hladká a lesklá, žlutozelená, při uzrání až citrónově žlutá, mírně rzivá, na sluneční straně překrytá mdlou nahnědlou červení. Dužnina je nažloutlá, jemná, velice šfavnatá. Kolem jádřince bývá hrubozrnná až kaménčitá. Chuť je sladká, příjemně kořenitá.

Odolnost a nároky na prostředí: Poměrně málo náročná, snáší i vyšší polohy, ale ovoce zde nedosáhne tak dobré jakosti. Na půdu si neklade zvláštní nároky, roste dobře jak v těžších, tak i štěrkovitých, dostatečně však hlubokých půdách. Trpí silně strupovitostí a ovoce bývá silně poškozováno vosami.

Sklizeň a upotřebení: Podle polohy dozrává od poloviny do konce srpna. Musí se česat alespoň 10 dní před úplným dozráním. Je velice citlivá na otláčení. Plody nelze skladovat. Hodí se pro přímý konzum, na sušení a výrobu povidel.

ŠEDÁ LETNÍ (ŠPINKA)

Původ a rozšíření: Prastará odrůda, pravděpodobně francouzského původu, ve Francii je známa již více než 400 let. Rozšířená v celé střední Evropě, u nás ve všech krajích, pod jmény 'Dobrá šedá', 'Šedá hruška', 'Kožená', 'Šedivka', 'Koženka', 'Pelegriský', 'Václavka', 'Cikánka', 'Smolnice', 'Smolinka', 'Škaredka', 'Otrubka' apod.

Strom: Roste bujně a zdravě, vytváří vzhledem vzrostlou a rozložitou korunu. Dosahuje vysokého věku. Plodí pozdě, pak ale hojně a pravidelně, v chomáčích. Pěstuje se výhradně ve kmenných tvarech na pláňti. Hodí se do domácích zahrad i do silničních stromořadí.

Plody: malé až středně velké, kuželovité, často nesouměrné, vyrovnané. Kalich je mimořádně nápadně velký s rohovitými ušty, sedí na povrchu plodu. Stopka je silná, stlačená někdy masitým svalcem na stranu. Slupka je tlustá, kožovitá, žlutozelená, skořicově rzivá, výjimečně s načervenalým líčkem, charakteristicky hustě šedobíle tečkovaná. Dužnina je matně bílá až nazelenalá, šťavnatá, jemná, kolem jádřince mírně zrnitá, chuť navinule sladká, svérázně kořenitá, velmi dobrá.

Odolnost a nároky na prostředí: Patří k nejméně náročným odrůdám. Odolnost proti mrazu je vysoká, proto je velice vhodná do vyšších podhorských poloh. Stejně dobře roste i v teplých nížinných oblastech. Půdu žádá těžší a dostatečně vlhkou. Štrupovitostí netrpí, v deštivém počasí však bývá napadána moniliózou.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se koncem srpna až začátkem září, v tvrdém stavu. Postupně dozrává a lze ji udržet asi 2 týdny, z vyšších poloh i o něco déle. Odrůda je velmi dobrá na sušení a zavařování, k výrobě povidel, vína a destilátů.

ŠÍDLENKA

Původ a rozšíření: Stará odrůda neznámého původu, pravděpodobně z Moravy, kde se odnepaměti pěstovala pod jmény 'Šídla' nebo 'Štigelminka'. Na počátku minulého století patřila na Moravě spolu s odrůdou Solnohradka k nejznámějším a nejpěstovanějším letním odrůdám.

Strom: Roste bujně a zdravě, vytváří kulovitou, hustou korunu. Má tvrdé a houževnaté dřevo. Plodí pozdě, zpočátku málo, později dobře. Pěstuje se výhradně jako vysokokmen. Je vhodná do domácích sadů a polních sadů, dříve byla vysazována i na návších a náměstích před domy.

Plody: Menší až středně velké, tvaru protáhlého, hruškovitého, ke kalichu a stopce se rovnoměrně zužují. Kalich je velký, rohovitý, otevřený, sedí téměř na povrchu plodu. Stopka je velmi dlouhá a tenká, šídlovitě zahnutá, stopečná jamka je neznatelná. Slupka je velmi jemná, hladká, žlutá, bez jakékoliv krycí barvy a lenticel. Dužnina je bílá, velice šťavnatá, chuť sladká, velmi příjemná, muškátově kořenitá.

Odolnost a nároky na prostředí: Vyžaduje teplejší polohy i půdy. Pěstování ve vyšších polohách je možné na jižních výslunných svazích. V chladných oblastech je strom málo úrodný. Nejlépe se daří v půdách teplých, hlubokých a sušších.

Sklizeň a upotřebení: Sklízí se asi 10-12 dní před dozráním, to je asi v polovině srpna. Brzy dozrává a lze ji udržet jen asi 2-3 týdny. Dá se použít i na kompotování a sušení.

WILLIAMSOVA

Původ a rozšíření: Pochází z Anglie, objevena jako náhodný semenáč koncem 18. století. Rozšířila se do celého světa, nejvíce se pěstuje v USA.

Strom: Roste v mládí silně, brzkou plodností však v růstu oslabuje. Vyžaduje častější zmlazování. Vytváří nepravidelnou jehlancovitou korunu menších rozměrů. Brzy stárne. Hodí se zejména na pěstování nízkých tvarů, jako polokmen či vysokokmen pouze do nejlepších podmínek.

Plody: velké, měnlivého tvaru, kuželovitě baňaté, ke stopce zúžené. Povrch je mírně zhrbolený. Kalich je malý, nenápadný, sedí v malé zhrbolené jamce. Stopka je silná, k plodu poutaná kruhovými svalci. Slupka je jemná, hladká, nelesklá, bledě zelená, ve zralosti žlutá, na sluneční straně někdy zardělá, jemně tečkovaná. Dužnina je zcela bílá, velice šťavnatá, neobyčejně jemná, rozplývavá, chuti sladké, pikantně navinulé, výborné.

Odolnost a nároky na prostředí: Odolnost proti mrazu je malá, stromy často namrzají. Strupovitostí netrpí. Daří se jen v polohách teplých a chráněných, vyžaduje hluboké, záhřevné, humózní půdy. Z nevhodných podmínek nedosáhne dužnina pravé jakosti.

Sklizeň a upotřebení: Sklizňová zralost nastává koncem srpna, je třeba vystihnout správný termín. Plody musí být tvrdé, slupka světle zelená. Podtržené plody mají horší chuť, opožděná sklizeň znemožňuje transport a podstatně zkracuje skladovatelnost. Plody lze uchovat 1-2 týdny. Vynikající odrůda pro přímý konzum i pro konzervářské zpracování, dužnina nehnědne a nerozváří se. Vhodná pro chladírenské skladování i mražení.